

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Lancicii E Societate Iesv Opvscvlorvm Spiritvalivm
Tomvs ...**

Łęczycki, Mikołaj

Antverpiae, 1650

De mortificatione Visus. Cap. IV.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78809](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78809)

nardus improbat monens: *Ne resupinus iaceas, nec genua leuando calcaneos iungas ad tibias.*) pedumque diuicatione, quæ & pudicos oculos offendunt, & adhiberi solent à delicatulis ad commodiorem corporis cubationem, & quendam tactus gustum. S. Climacus: *Cùm in lectulo decubas, sit tibi ipse iacentis habitus figura in sepulchro clausi, minusque dormies.* Ideò B. Iſaias monet etiam de mensâ loquens: *Pallium contegat pedes tuos, genua sint inter se coniuncta.* Noster P. Balthazar Alvarez dicebat, valdè esse attendendum circa modum iacendi in lecto, vt semper compositio religiosa sit & honesta. Nam si Religiosi non habent omnino extimtum patiendi desiderium, quid leuius eis euenire potest, quam se non discooperire in astate, cùm sani sunt, & tegumenta moderata habeant? & quomoddâ hanc decentiam seruabunt, cùm febri aliquâ graui incalescunt, & nemo illos videt, nisi ad eam seruandam sensim assuescant?

7.
7.
84.
85.
86.
87.
88.

Decimoséptimò. Si frigoris incommoda tolles, dum vel non citò, vel non sufficienter calefieri iubetur hypocaustum tibi assignatum; vel si datâ operâ (citra valetudinis damnum) non tam citò adhibeas interulam hybernâ, & sine veste superiore aliquamdiu, vel in cubiculo frigidò, vel alibi te contineas, & chirotecis. Pedibus tamen & capiti frigora maximè nocent; ideo circa hæc procedendum cautiùs, ne dum vetus homo affligitur, etiam nouus patiatur, cum detrimento Diuini obsequij, vt argutè monebat S. P. N. Ignatius, damnans indiscretas corporis mortificationes.

S. Pachomius in 67. Regulâ dictatâ ab Angelo præcipit: *Nullus in domo suâ audebit focum facere, nisi in commune omnibus accendatur.*

Decimooctauò. Si stando, vel sedendo diu vsque ad defatigationem corporis, & molestiam, legas, studeas, vt faciebat P. Benedictus Pererius.

Decimononò. Si, vt faciebat noster Alphonsus Rodriguez ambulando illam viâ partem elegeris, quæ magis laboriosa est, & vel toti corpori, vel pedibus molestior.

Vigésimò. Ita moue, & attolle pedes (quod non sine difficultate fit in debilibus & senibus) ne vllum eis strepitum edas, ne videaris soleis calceorum lateres fricare, aut ascendendo scallas, vel descendendo gradus cum sonitu quodam, ac si ligneis vtereris calcæis, quætere.

Non loquor hîc de vitando tactu non necessario omnino proprii, vel alieni corporis, qui non tam ad opus supererogationis spectat quàm ad conseruationem pudicitie: Siquidem vt expertus docuit S. Iohannes Climacus: *Fit nonnunquam, vt ex solo tactu corpus inquinetur: nihil quippe sensu isto periculosius. Ideò ab his, quæ vel naturalia vel præter naturam sunt, à proprio atque alieno corpore, comprime manum.*

Admirabilis fuit hac in te pudicitia B. Clare de Monte Falco, quæ accuratè cauebat, ne vn-

quam suo pede nudo alterum suum tangeret pedem: ideoq; ne id accideret, dormitura vestem intra pedes suos interponebat & colligabat. Tangi autem ab aliis etiam infirma nolebat, & hoc adeo videbatur ei repugnans honestati, vt ne cogitare quidem hac de re posset sine horrore. Hanc ob causam, dum eius corpori essent aliqua applicanda medicamenta, non alienis, sed suis ea manibus applicabat, & agrè ferebat, si Monialis aliqua discalceata incedens, ita attolleret vestem, vt eius nudus pes posset ab aliis videri, maiorem suadens habendam curam honestatis, quàm vestis, Vt scribit Pergilius in eius vitâ 2. p. c. 12.

CAPVT QVARTVM.

De Mortificatione Visus.

Magnâ custodiâ arcendi sunt omnes Sensus nostri ne per eos peccata tanquàm hostes nostri animam inuadant. Vnde S. Ambrosius: *Nunc, inquit, intelligo, quâ causâ Dominus Iesus insufflauit in faciem hominis; ibi enim sensus omnis, ibi sedes atque illecebra delectationis in oculis, auribus, naribus, atque in ore, vt sensus nostros aduersus delectationes fortuitas faceret.* Sed maximè custodiendi sunt oculi. Non est reprehendus aspectus oculorum, inquit S. Chrysostomus, ponderans ex aspectu oculorum motos homines ad libidinosum amorem mulierum ante diluuium, sed voluntatis negligentia, & effrenata concupiscentia. Nam oculus propterea factus est, vt, dum videt creaturas Dei, ipsorum Conditor glorificetur. Itaque oculi opus est videre: malè autem videre, à mente est, quæ intrinsecus gubernat. Nam membra nostra, vt pote vilia, ad faciendâ bona condita sunt à Domino & gubernari possunt ab incorporeâ substantiâ, de animâ dico.

Primò. Prima mortificandorum oculorum cura esse debet, in vitando illarum corporis partium aspectu, quas pudor vetat, in quouis sexu, & ætate. Cicero monet, ea quæ natura occultauit, omnes qui sanâ mente sunt remouere ab oculis, ipsique necessitati dare operam, vt quàm occultissimè id fiat. Idem dicendum de factis imaginibus. Terribile est illud exemplum, quod refert S. Prosper: *Quædam, inquit, iuuenicula, ancilla Dei habitum gestans, cùm in balneo lauans, simulachrum Veneris impudicè aspiceret, & se ipsam, eique se consimilans, domicilium se diabolo præbuit. Statim ille leo, qui rugiens circuit, quem querebat inuenit. Meatus igitur gutturis occupans, nullam cibum, nullumque potum traiciens per 70. sermè dies totidemque noctes, ieiunium sibi diabolus ex capto possessoque vase exhibuit.* Ideò S. Hieronymus; *Mibi, inquit, omnino in adultâ virgine lauacra displicent, quæ seipsam debet erubescere, & nudam videre non potest.* Obseruat S. Ambrosius, morem veterem Romæ & in plerisque ciuitatibus fuisse, quem etiam Cicero commemorat; vt filij puberes cum parentibus, vel generi cum soceris non lauarent, licet plerique se & in lauacro, quantum possunt, tegant, ne vel illic, vbi nudum

91.
92.
93.
94.
E. cap. vitz.
95.
h. 22. in Gen. ad Sabin.
Ex Genf.
96.
lib. de dimid. rep. cap. 6.
97.
Eccle. 9. Job. 31. In c. 3. Thre. 1.
epist. 7.
1.1. Offic. cap. 18.
1.1. Offic.

91. totum est corpus. huiusmodi intellecta sit portio. Deinde nunquam voluntariè extra magnam necessitatem, & verè magnam alia quoque honestiores partes aspiciendæ sunt, quæ teguntur. Obfuit talis aspectus non vni, nec leuiter. Ideò P. Balchafar Alvarez valde cautus erat, etiam cum solus esset, dum se exeret & surgeret, vtrumque enim faciebat magnâ cum honestate, vt nullam sui corporis partem videret. Sic & P. Iulius Macinellus totâ vitâ suâ, nullam corporis sui partem, quæ tegi solet, aspexit, præterquam dum accensâ candelâ & inuersâ, igneis stillis deciditibus, eas adureret.

92. Avertendi sunt etiam oculi à rerum sordidarum & sordium omnium aspectu, non tam ex naturalis nausæ impulsu, quàm ex tenerimâ dilectione honestatis, puritatisque & Dei quâdam reuerentiâ. Sicut enim S. Carolus, teste

93. Giuliano, in templo S. Praxedis, Romæ contingere noluit puluillum genibus suis ad orandum suppositum, postquam intellexit, iis innixum summum Pontificem orasse, indignum ratus, illos cedere vsui alterius, Summo Pontifici minoris, ita indignum est, aspectum nostrum conuertere ad res sordidas, quo res sacras & Diuinas intueri solemus. Quod de rerum sordidarum aspectu dictum, idem multò magis de actionum, et si naturalium & necessariorum, sed sordidarum aspectu intelligendum, is vitetur propter Summi Numinis reuerentiam. Hoc etiam Ethnici honestiores commendant. Ideò Demetrius Phalereus monebat inter alia adolescentes, vt in solitudine se ipsos reuereretur. *Spektare enim si quid huiusmodi fortuito, accidat, inquit S. Ambrosius, quanti horrois est? Quod ergo in aliis displicet, nunquid potest in se ipso placere?*

94. Secundò. Post hæc diligentissimè cauenda oculorum curiositas etiam instantanea, tempore sacrarum functionum, siue in templo, siue alibi, vt, quemadmodum monet S. P. Ignatius, dum cum Deo agimus, *vel clausos habeamus oculos, vel in vnam partem defixos, neque huc neque illuc motos.* Hoc enim & reuerentia Diuinæ Maiestatis exigit, & studium continendæ mentis, ne ad cogitanda aliena, à proposito, se effundat.

95. Tertio. In iis locis, in quibus occurrunt aspectui nostro, etiam nolentibus, fæminæ, summo studio auertendi sunt oculi, etiam si nullum timeatur ex tali aspectu mali grauioris periculum, & hoc Sanctis magnis, & quodammodò confirmatis in gratiâ, cordi fuisse legimus. Præmonuit enim Spiritus Sanctus: *Auerte faciem tuam à muliere comprâ.* Ideò S. Iob pepigerat sedus cum oculis suis. *Cur vt ne cogitaret de virgine, Nam oculus repræsentat materiam cogitationi, & hæc amoris. Noli ergo eam aspiceret, ne, vt ait S. Hieronymus, prius incautè aspiceret, quod postmodum inuitus amaret.* Non statim enim debellatur voluntas, à concupiscentiâ per oculos excitatâ, sed post luctam aliquam tandem vincitur, vt auriga ab equis indomitis. *Oculi est, inquit S.*

Chrysofomus, *videre; malè autem videre à mente est.* Postquam autem hæc negligens esse, & habenas laxare cœperit, quemadmodum auriga, nesciens indomitum equorum ferociam compescere, & equos currum trahentes, & se ipsum in præceps ire facit, sic & voluntas nostra. Quod etiam Viri sanctissimi suo damno sunt experti. S. David, inquit S. Theodorus Studita, *conspicit à sorte coniuge incustoditè, quid patrarit, norunt, qui legunt.* Hinc S. Franciscus, vt obseruauit in eius vitâ S. Bonauentura, non solum mortificari debere docebat vitia carnis, & eius incertitudo frenari; verum etiam exteriores sensus, per quos mors intrat ad animam, summâ vigiliantia custodiri. *Mulierum familiaritates, colloquia, & aspectus, qui multis sunt occasio ruine, sollicitius euitari iubeat, asserens per huiusmodi, debilem frangi, & sortem sæpè spiritum infirmari.*

96. Quarit. In res non malas, sed indifferentes, non ligendus aspectus, nisi ob meram necessitatem. *Membrum est oculus lubricum, inquit B. Laurentius Iustinianus, instabile, semper noua inspicere cupiens & inspecta repetere, huc illucque restititur, curiositatem suam implere volens, nec valens, vacantis animi sibi connectit ignauiam, atque in propatulo rerum expositus, mentu intentionem rapit, dissipat prudentiam, cogitationes sine intellectu reddit, nisi subiiciatur sapientiæ iugo, & interna considerationis refrenetur arbitrio.* Itaque dum incedis domi, vel foris, dum menfæ affides, oculos ne circum torqueas ad vllam rem videndam, quæ necessaria non sit ad tuam præsentem functionem: vnde præter modestiæ laudem, impediens multas mentis euagationes, quibus oratio impediti solet curiosorum. P. Bartholomæus Riccius suos imbuebat Nouitios, vt ad vnius hominis iustam longitudinem, dum incederent, oculos versus terram deiectos, aspectu protenderent, eò quòd hoc satis esset ad bonum, sine vllò lapsus periculo, progressum in viâ. Sanè cum Beatissima Virgo Maria nostrum Fratrem Alphonsum Rodriguez suam examinantem conscientiam reprehendisset, quòd eo die casu sublati in altum oculis nolens fæminam vidisset, è domus fenestrâ prospicientem, tria ei monita dedit: *Quando incedis per viam, non attollas magis oculos, quàm sit necesse ad videndum, vbi pedes figas: ad neutrum latus conuertras oculos, nec caput attollas, sicut hodie fecisti, quando vidisti mulierem.* Inter pia proposita P. Thomæ Sanchez, viri valde sancti, inuentum est, scriptum ab eo, post eius mortem: *Quando conglobatos videbo, non subsistam, ne videam, quod illi vident, per domum ita defixis oculis incedam, vt nihil videam, nisi transeuntium vultus, ad honoris signum exhibendum. In mensâ nec ipsam lancem inspiciam, donec sumpsero.* Hæc res non est parui momenti, siquidem per Angelum S. Pachomio, cum aliis Regulis, tradita fuit diuinitus, vt scribit Palladius in Historiâ Lausiaca, & testantur S. Hieronymus, S. Ioannes Damascenus, & alij, & in primis Martyrologium Romanum. In hac

9. am. Gen. ad in.

2. in. nel.

Lectus. li. Offic. cap. 18.

0.

Offic. n. 127.

de di. r. 6.

Eccl. 9. 8. Job. 31. 1. la. c. 7. Turc. 18.

Offic. 18. Offic.

h. 22. in Genes.

c. 5. vitæ.

98.

de per. fect. grad. cap. 4.

99. lib. 1. c. 28. vitæ.

itaque Regula vna est eiusmodi: *Ne frater Fratrem videat comedentem, comedenti non liceat loqui: non extra quadram & mensam aliud oculos conuertere.* Et S. Hieronymus ait: *Inter veteres Monachos neminem aspiciere solitum alterum operantem, sed defixis luminibus vnumquemque in suis operibus intentum.* Sanè cum Gerardus Comes Niuernensis in Galliâ, postea Carthusianus, monuisset S. Ludouicum Regem Francorum, quòd ludentes latrunculis spectaret, tulit æ quo animo Rex sanctus obiurgationem: quanto magis Religiosorum oculi auertendi à talibus, etsi indifferentibus: Valdè enim placet Deo mortificatio aspectus in talibus rebus. Hinc Christus Dominus exemplo sue passionis exiobat à S. Brigittâ: *Quia oculi mei erant sanguinolenti, & pleni lacrymis, idè oculi tui debent abstinere à delectabili visu.*

Quintò. Qui sanctorum in numerum in cælo referri cupiunt, præter hanc oculorum custodiam, quæ omnino necessaria est omnibus, etiam hoc addunt, ne quidquam aspiciant ad honestam etiam oblectationem. S. Carolus Borromeus, cum in villâ Caprarolâ Farnesianâ esset, toto, quo ibi mansit, tempore, intra cubiculum, pernoctationi assignatû, se cõtinuit, hortos, fontes, & alia oculorum oblectamenta, ne quid leuiter volens aspiciere. Idem fecit, & in aliâ quadâ villâ in Ducatu Mediolanensi, vt ita non tantum vitia (quorum ibi locus non erat) sed etiam non malas naturæ curiosæ concupiscentias, Christi causâ crucifigeret.

Obseruauit noster Theophilus Raynaudus, etiam loci in quo degas amœnitatem vitandam, quòd ea multorum sensuum demulcendorum origo sit. Nec modicum inde & castitati & aliis temperantiæ partibus imminere discrimen docet ille, qui deductum se scribit in terram vario gramine indutam: Idèd,

*Quales sudis de vertice flores
Terra parens, cum se confesso iunxit amoris
Iuppiter, & toto concepit pectore flammæ.
Enicure rosa, violaque & molle Cyperon,
Albaque de viridis riserunt lilia prato.
Talis humus Venerem molles clamauit in herbas,
Candidiorque dies secreto sauis amoris.*

Docuit id exemplo suo Plato quem in hunc finem delegisse philosophari in Academiâ loco inamano & insalubri obseruat S. Hieronymus impugnans Iouinianum: Quia vt scribit Seneca ep. 51. *Regio quoque est, quam sapiens vir aut ad sapienciam tendens declinet, tanquam alienam bonis moribus. Illic sibi plurimum luxuria permittit. Illic tanquam aliqua licentiâ debeatur loco, magis soluitur.* Sic B. Laurentius Iustinianus in hortum remittendi animi causâ nunquam accessit, quod vnum solet esse remedium Monachorum, inquit Bernardus Iustinianus, in eius vitâ. Idem alibi ait, eum dicere solitum: *Nullam rem Monachum aspiciere debere in hoc sæculo, quæ desiderium illius teneret.* Sic noster Alphonsus Rodriguez per annos 47, quos

in Religione perduxit, nunquam petiit licentiam pro sua recreatione, eundi ad campos, vel ad hortum, vt scribitur in eius vitâ. Sic & P. Ludouicus de Ponte, nec infirmus, nec sanus, aspectu camporum se recreabat. Potest mens nostra oblectari domi, solitâ relaxatione post cibum; non est quòd cum dispendio temporis, ad meritæ æternæ vitæ cumulanda dati, aliæ querantur iucunditates. Sic Magister P. Ludouici de Ponte, P. Balthasar Aluarez, dum Romam ex Hispaniâ missus venisset, tanquam Procurator Prouinciæ Beethicæ, noluit distrahî excurrendo ad videnda curiosa Romanæ vrbs, sed tempus, quod alij in iis rebus consumebant, expendebat in prolixa oratione apud SS. Corpora, quæ visitabat.

Sextò. Huc referenda est, cauendaque egressio è cubiculo sine magnâ necessitate, non tantum ad adeunda loca secularium, sed etiam domestica, vt non tantum Sancti monent, sed ipse Seneca, qui queritur, se tali egressione deteriorè rediisse. Huc quoque spectant alia oculorum pericula, & damna, de quibus, quia sunt magni momenti, accuratius iterum infra c. 14, tractabo n. 237. & seqq.

Septimò. Ad hoc caput referri potest monitum S. Basilij: *Iracundiæ, aut memoriæ iniuriarum, aut inuidiæ, aut contentioni nullus prorsus sit, neque gestus, neque motus, non verbum, non oculorum acris obtutus, non vultus conformatio vlla, non aliud quippiam, ex quo eorum, quibuscum viuimus irritari animus possit.* Eum enim apud prudentes viros, inquit noster Didacus de Celada, *contumeliosum sit detrahendi vitium, quidam, ne non delicientur substandi voluptate, nequeunt, rusticandè obmurmurare lingua, quòd vrbane oculis, oculis inquam detrahant. Nimirum insidiæ & malâ pace linguam exarant, & armant oculos nutuum detractione. Implent oculos maledicentiâ, vt vrbano stylo substituant lingua ignominiam. Vnde officina videndi, arbitrium murmurandi facta est.* Si autem non sequatur cor nostrum oculos nostros, vt non sequebatur in S. Iob, vt ait S. Diadochus, *summa continentia est index.*

CAPVT QVINTVM.

De aliis corporis vexationibus.

Feruentes Dei serui corpus suum, tanquam hostem domesticum (vt eum appellat S. Bernardus) asperè tractare consueuerunt. Idèd benè dicebat P. Balthasar Aluarez; *Animam, quam amore Christi Domini vulnerata est, non esse contentam, nisi vt ipsum corpus vulneretur. Nam tunc quemadmodum in ipsis cordibus est similitudo, quando vtrumque est vulneratum, ita inter eius corpus & sanctissimam Domini sui Humanitatem, quam lesam videt, & vulneratam. Quare cum eius Dominus non mittit corpori dolores, & morbos, ipsemet sibi hoc assumit, vt proprium corpus affligat, & vulneret. Ita enim aptum reddit virtutum instrumentum. Trucidemus,*

In præfat.
Reg. S.
Pach.Petr Dor.
libr. 4.
Chron.
Carth.
cap. 14.

100.

l. i. Rem.
cap. 11.
101.De virt.
& vitiis.
l. 6. sect. 2.
c. 7. n. 40.

c. 2. vit.

102.

c. 9. vitæ.

l. 1. cap. 6.
vita.

103.

104.

Ser. 1. de
Iust. moa.

In. cap. 9.

Iudith. 5.
27. n. 13.

105.

Iob. 31.
cap. 56.

106.

vita c. 4.
pag. 44.

107.